

Iris Grötecke

Vidljivost pogana: transformacija i širenje jednog podcijenjenog antičkog motiva u srednjovjekovnoj umjetnosti sjeverne Europe

Na prvi pogled, religijska različitost nije tako sveobuhvatno zastupljena u srednjovjekovnoj vizualnoj umjetnosti kako se može zaključiti iz povijesno-umjetničke literature. Osim uočljivog i dobro istraženog židovskog šešira, u istom se razdoblju razvilo više motiva za vizualni izraz vjerske različitosti od kršćanstva. Ovaj esej posvećen je jednom od ovih motiva – glavi s krilcima, koja je malo proučavana i čija je simbolika uvelike podcijenjena. Ocrtava se zemljopisno široka rasprostranjenost ovoga motiva u sjevernoj Europi u razdoblju od oko 1200. do 1500. godine i njezino značenje kao atributa poganske tradicije. Preoblikovanje antičkih mitoloških prikaza s ptičjim krilima u srednjovjekovni simbol može se shvatiti kao kreativno prisvajanje antike i kreativni izum srednjovjekovnih umjetnika. Korištenje glave s krilcima u vrlo različitim temama pokazuje da je u srednjovjekovnoj sjevernoj Europi poganstvo ostalo fleksibilan koncept, koji se nije uvijek referirao na suvremeni sukob s islamom, već je mogao označavati pojedince u zemljopisno, kulturološki i kronološki različitim kontekstima.